

Ministeren

Uddannelses- og Forskningsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

6. februar 2020

I brev af 5. februar 2020 har udvalget stillet mig følgende spørgsmål:

Alm. del spørgsmål 59

Vil ministeren sende udvalget sit talepapir fra det lukkede samråd den 5. februar 2020 om ministeren ønsker ændringer af det nuværende optagelsessystem til de videregående uddannelser, jf. UFU alm. del - samrådsspørgsmål A.

Svar

Hermed fremsendes mit talepapir fra det lukkede samråd onsdag den 5. februar vedr. optag.

**Uddannelses- og
Forskningsministeriet**

Børsgade 4
Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700

www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

DET TALTE ORD GÆLDER

Samrådsspørgsmål A:

Vil ministeren redegøre for, hvilke ændringer af det nuværende optagelsessystem til de videregående uddannelser, ministeren ønsker, og vil ministeren herunder specifikt redegøre for, hvad ministerens svar er på, at "karakterer er kommet til at fylde for meget i vores ungdomsuddannelser i forhold til, hvor drivende det er ind i optagelsessystemet", som ministeren har udtalt i artiklen "Systemet i sig selv fordrejer de unges valg af uddannelser. Det har aldrig været meningen", bragt på jyllandsposten.dk den 9. januar 2020?

Svar:

Tak for muligheden for at tale om optagelsessystemet til de videregående uddannelser. Det er dejligt, at der er flere partier, der er interesserede i, hvordan vi forde-ler ansøgerne på alt fra datamatikeruddannelsen til pædagoguddannelsen og til fysik og design. Det er vigtigt for mig med en bred debat.

Optagelsessystemet er vigtigt. Hvert år søger omkring 90.000 unge mennesker om at blive optaget på en videregående uddannelse. Og det er et vigtigt valg i de unges liv.

Det kræver, at vi har et rigtig godt optagelsessystem, der kan – 1) holde styr på de unges ansøgninger, 2) vurdere ansøgningerne retvisende, og 3) fordele ansøgerne på landets uddannelser.

Vi har som udgangspunkt et godt og på mange måder et effektivt optagelsessystem til de videregående uddannelser. Og vi skal holde fast i det, der virker. Jeg synes dog også, at der er tegn på, at det kan blive endnu bedre.

Mit ønske for optagelsessystemet er, at det er de unge, der både er fagligt kvalificerede og samtidigt er fagligt motiverede for uddannelsen, der får en mulighed for at blive optaget. Det skal samtidig være effektivt og let at forstå for ansøgerne. Det skal give gode muligheder for alle unge uanset social baggrund – og så skal det ikke skubbe til mistrivsel hos en i forvejen presset ungdomsgeneration. Så der er mange forskellige hensyn, vi skal tage i denne her debat.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Uddannelses- og Forskningsministeriet er netop ved at afslutte en evaluering af optagelsessystemet til de videregående uddannelser. Den blev sat i gang for et år siden under min forgænger. Det er en grundig evaluering, som kaster lys over mange af de temaer, der er i den offentlige debat.

Evalueringen er ikke afsluttet endnu. Jeg venter spændt på de endelige resultater. Når vi har dem, vil jeg drøfte dem med jer - Folketingets partier – og med uddannelsesinstitutionerne og de studerende.

Der er brug for grundig viden og dialog om det her emne. Og jeg har derfor heller ikke lagt mig fast på, om og hvilke ændringer, der er behov for.

Når det er sagt, er der nogle første indikationer på temaer, som er værd at se nærmere på. Nogle af dem har jeg også omtalt i Jyllandsposten, som spørgeren refererer til.

De foreløbige resultater viser bl.a., at de karakterer, de unge får i gymnasiet – de er gode til mange ting. Det giver de unge et incitament til at dygtiggøre sig. Karakterer er gennemsigtige og effektive som et mål for de unges kvalifikationer og studieegnethed. Karakterer er meget nyttige, ikke mindst i et optagelsessystem.

Men der er også en tendens til, at karakterer er gået fra at være et effektivt redskab til, at eleverne har et overdrevent fokus på karaktererne. Og rent faktisk, så er karaktererne blevet vigtigere for den enkelte ansøger. De kan simpelthen komme ind på færre uddannelser i dag end for bare ti år siden med de samme karakterer.

Det betyder, at bare én dårlig karakter i gymnasiet kan åbne eller lukke døre for de uddannelser, de gerne vil ind på. Og det kan jeg godt forstå, hvis det skaber et pres på de unge.

De foreløbige resultater viser også, at der særligt blandt de allerøverste karakterlag er en skævvridning, når de unge søger uddannelse. Her er en stærk søgning mod

de samme få uddannelser, hvor der er høje grænsekvotienter. Det har der også været fokus på hos min forgænger i Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Det betyder, at optagelsessystemet ikke er neutralt, men tværtimod i sig selv fordrejer, hvordan de unge søger uddannelse. Det har aldrig været meningen.

Uddannelsernes grænsekvotienter er et udtryk for, hvor mange der søger uddannelsen, og hvor mange der er plads til. Grænsekvotienter skal ikke være et signal om prestige. Om hvor svær en uddannelse er, eller hvor meget bidrager den til i vores samfund.

Vi har mange gode og vigtige uddannelser, hvor der ikke er en høj grænsekvotient.

Når vi hører nogle unge – eller deres forældre – tale om, at de ikke skal spille deres gode gennemsnit, mener jeg, at det er en uheldig tendens. Jeg synes ikke, man spilder et 10-tal på at læse til lærer og bidrage til fremtidens unge eller læse datalogi. Hvis ansøgere med mange 10 og 12-taller i bagagen bevidst undgår at blive lærere eller dataloger, spreder vi ikke talentet godt nok. Det er noget af udfordringen.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Nu afventer jeg resultaterne af evalueringen. Men derefter skal vi se på, om karakterer kan være centrale i optagelsessystemet, men samtidig være mindre styrende for de unges uddannelsesvalg – og måske suppleres af viden om de unges motivation for uddannelsen og det job, der kommer bagefter.

Det afspejler også den virkelighed, der er ude på uddannelserne. Flere steder er de selv begyndt at eksperimentere med alternative udvælgelseskriterier. F.eks. på SDU, på andre universiteter og på læreruddannelsen. Fordi, de oplever, at de får gode ansøgere ind på uddannelserne, selvom de ikke har tårnhøje karakterer. Og de oplever, at ansøgerne er mere afklarede og motiverede for uddannelsen – og simpelthen klarer sig bedre, når de er blevet optaget. Der er en mere solid refleksionsproces.

Samtidig er det ikke indlysende, at uddannelserne bare kan øge deres kvote 2. F.eks. vil det jo faktisk medvirke til at hæve grænsekvotienterne i kvote 1, fordi der kun er et bestemt antal studiepladser. Og der er mange af metoderne, der har en social slagside. Der er ingen nemme løsninger. Jeg er derfor heller ikke klar til at rulle konkrete løsninger ud.

Derimod er jeg klar til at bruge god tid til at snakke med jer og med uddannelsesinstitutionerne, når vi kender resultaterne af evalueringen. Det er rigtig vigtigt for mig, at vi får en god og bred debat om, hvorvidt og hvordan vi kan gøre det bedre for vores unge, når de skal træffe et centralt valg i deres liv.

Tak for ordet.

Med venlig hilsen

Ane Halsboe-Jørgensen